

Inserati se sprejemajo in velja trije dni vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nebrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu h. št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Slovenci pa Hrvatje.

Iz Hrvatske, 18. januarija.

Od Božiča sem miruje nekako pri nas politika, tem bolj pa se pokazuje notranji boj med strankami v časopisju. Opozicijski list dokazuje v svojih člankih potrebo opozicije, organ narodne stranke pa se hvali, da je le ta stranka gotovo najpametnejša in koristljivejša od vseh, kar jih je in kar jih je bilo; in vse to se ponavlja vedno in vedno. Med tem pa se oglasi poslanec zagrebske okolice ter kot opozicijski — Starčevićanec pokaže malo Slovence, da so oni nekako preostro sodili Starčevićance in da niso tako nepošteni, kakor se misli. Kar se tiče Starčevića, moramo priznati, da je on gotovo več škodoval Jugoslovanstvu, kot koristil, kajti s svojim izključljivim Hrvatstvom jih je odtujil mnogo zastavi Jugoslovanstva. Znano je, da je hrvatska mladež večidel starčevićanska, in sicer tako jako, da prezira druge južne Slovence in samo Hrvate v zvezde kuje, proti vsakej vzajemnosti pa mrzno goji. Ne govorim tukaj o odnosih s Srbi, nego samo s Slovenci; ako oni prve strastno prezirajo, druge nekako sumničijo, čeravno so oni vneti za Hrvatsko in Slovanstvo gotovo bolj nego oni sami. To nas uči lastna skušnja, ali moramo jo izpovedati, da se ta stvar razbistri. Od nekoliko časa sem se ne spominja skoraj noben hrvatski list nič o Slovincih, kakor da jih niti ni. Ni tudi to posledica nesrečnega starčevićanstva? Saj smo si vendar bližnji sosedje in bratje, in slovenski listi vedno donajajo sporočila iz Hrvatske. Ali so pa morda zagrebskim novinarjem ljubši madjarski odnosi nego naši? Žali Bože, mi gremo krivim putem. Otvorite povestnico, to

učiteljico narodov, in našli boste, da so Slovenci od nekdaj, pa do najnovejših časov v vseh važnih vprašanjih s Hrvati držali in drug drugega podpirali. Naj ne mislijo Hrvati, da so že čisto zagotovljeni za svojo bodočnost, ako so se z Madjari pomirili; treba jim je vedno še zaveznika. Morda pride kmalo huda stiska za nas vse; složni jo bomo laglje pretrpeli in tudi sovražnika laglje odbijali; razcepane pa nas bodo lahko potisnili v kot. Posebno med nami Slovenci in Hrvati treba velike sloge. Saj vendar drug drugega potrebujemo. Priznati pa moramo, da smo Slovenci gotovo več in odvažneje delali in še delamo za vzajemnost, nego Hrvati ali Srbi. Nam Slovincem ni stalo za ime, samo da ostanemo Slovani; mi v vsakem pogledu odjenjemo. Ko bodo Hrvati toliko storili in ko se bodo ognili tega pota, po katerem zdaj hodi večina njegova, potem se imamo nadjati boljše bodočnosti. Mi smo iskreni, ker nam gre v resnici za vzajemnost, recite tedaj tudi vi svojo. V ostalem pa le vse složno in složno.

O nameravani odpravi duhovenske bire še nekoliko.

Na več strani se je že v tem listu pretresalo vprašanje: ali bi bilo dobro in koristno za dajalce in prejemalce ali pobiralce, ako bi se bira odpravila, t. j. premenila v denarno plačo, in dozdej so se čuli le glasovi, da bi to ne bilo dobro, ampak naravnost slabo. Dasi-ravno tej misli pridružujem tudi jaz svojo, vendar ne bom pretresal te reči od te strani, ker dozdej navedene razloge tudi jaz sprejemem; pač pa bom pogledal za kulise in skušal zvedeti, kaj se za njimi godi med tem, ko se postava ponuja na javni oder.

Za odrom zagledam tiste osebe, ki jo potiskajo v javnost, ki jo hočejo spraviti v veljavo. Kdo pa so ti? Mar prijatelji duhovščine in davke plačevajočega kmeta? Kaj še! Liberalci so, tisti ljudje, ki so Avstrijo pripravili do sedanjega žalostnega stanja, spraznili državno blagajnico in zakrivali zadrege, v kterih do malega vsak stan zdaj v Avstriji zdi-huje, — največji nasprotniki duhovščine in nji vdanega ljudstva so, ki hočejo svoje gospodstvo staviti na razvaline vsega, kar ne gre slepo za njimi. Dokler je pa še kdo, še kaka stranka, ki ne pada pred njimi na kolena, ne uklanja se njihovim poveljem, do tje njihovo gospodstvo ni omejeno, ni vsemogočno. Največa graja, ob katero se njihova samovoljnost zdaj še na vse strani zadeva, je pa duhovščina, za katero stoji ogromna večina vsega ljudstva. To tedaj zatreti velja liberalcem, posebno dunajskim, ki bi radi potem imeli vse dežele v rokah in jih ožemali in vleкли z njih ná-se, kar bi se dalo.

Nameravana postava ima tedaj doseči dva namena: prvič uničiti posvetno oblast in veljavo duhovščine s tem, da se duhovni oblačje v c. k. suknje ter s tem postanejo voljni posli različnih uradniških načelnikov; drugi namen je: odpreti državni kasi vsaj za nekoliko let nov denarni vir, ne da bi se na videz davki pomnožili.

Dunajski ustavoverni liberalci in njihovi ubogljivi in vdaní privrženci po drugih krajih mislijo tako-le: Če bo kmet plačal biro v denarji v vladno kaso, potem bo manj zmenil se za duhovna; ta pa bo, ker bo dobival svojo plačo iz c. k. blagajnice, postal odvisen od vlade ter se ravnal tudi v ne strogo cerkvenih zadevah po vetru, ki bo vlekel v uradnih krogih, kajti če bi se upiral, batí se mu je, da

Peter Berislavić, ban hrvatski.

Po Mesiću spisal J. Steklasa.

(Konec.)

Na tak način se je srečno začelo leto 1519.

Teško da je koji Hrvat tudi še zdaj polagal mnogo nade v one osnove, po kojih bi se imelo vse krščanstvo združiti v križare za boj na nejevernike. Na občno vojsko se že ni moglo več misliti. Nemci so na svojem državnem zboru (po leti 1518 l.) zahtevano pomoč skoro naravnost odbili; Benečani so zatezali, da pristopijo k poznatejši zvezi krščanskih vladarjev, — v ostalem še zdaj tajno izveščajoči sultana o namerah krščanskih. Mogočni Karl se ni branil s Turkom tajno o miru dogovarjati se, ker mu zdaj križarska vojska ni šla v račun. Samo francoski kralj Franjo je s prestolja proglasil, da bode udaril na nejevernike.

Med tem pa je stal Selim na iztoku kot zmagovalac, ki je bil že popolnoma svršil veliko vojsko na egipčanskega sultana ter nad-

vladal neke manje vpornike. V njegovej državi je bilo toliko sile, kolikor večja pogibelj je tedaj od tukaj zdaj grozila?

S Turki načinjeno primirje ni prineslo nobenega polahkanja Hrvatske, ki je bila že obilno napojena s krvjo svojih sinov, ter je s teško muko odbijala napade silnejega sovražnika! Turčin je napadal na vse strani Hrvatsko; na vseh mejah je trpel narod od njegovih grabežljivih in krvižejnih čet.

Berislavić je vse sile napenjal, da zmore čim več sredstev za obrambo neprenehoma napadane domovine. Pa zares ga vidimo zdaj, kako se poprijemlje zadnjih sredstev, kakor je bila tudi beda izvanredna, kojoj je bilo treba pomoči. Na koncu l. 1519 imamo zabilježiti glede tega vrlo znamenito vest.

12. decembra tega leta stopi v papežev konzistorij poslanec bana hrvatskega Tomaž Niger, in tukaj v nazočnosti papeževe in pred zbranimi kardinali in poslanci nekih krščanskih vladarjev pripoveduje o velikih nadlogah naroda hrvatskega, koje on podnaša od Turkov

na največo sramoto vsega krščanstva in imena Jezusovega. Razloživši banov poslanec z jokalnim glasom vso žalost svojega naroda, reče zatem, da Hrvati za vse svoje nadloge najbolj dolže Ljudevita in njegove Ogře, kajti oni so sklenili s Turčinom primirje, nespomenivši v njem posebej hrvatske kraljevine ter so tako Hrvate izdali. To pa tako razsrdi Hrvate — pravi dalje poslanec, — in tako zdvojijo, da so svojemu banu povedali: da ako jim ne bode pomoči od kralja Ljudevita, ali od sv. stolice, ali od drugega kojega krščanskega vladarja, da bodo odrekli pokornost ne samo svojemu kralju, nego tudi sv. stolici, ter da se bodo s Turčinom tako ugovorili, da mu plačajo davek, in da mu bode slobodno skoz njihove zemlje navaljivati na druge krščanske kraljevine. Kakor so to banu izpovedali, tako izjavlja to zdaj pred sv. zborom. — Ko je papež slišal te besede in ko je bil dobro podučen, da sta Hrvatska in Dalmacija najjačiti ščit in najtrdji zid vsega krščanstva, odgovori precej, da bode pozval kralja Ljudevita, da naj sam dá do-

se mu plača ustavi; potem je ob službo in s čem bi si služil vsakdanji kruh? Če bi ga prav škof poslal v službo, kaj bi to hasnilo, ako bi mu vlada plače ne dovolila? Takih žalostnih izgledov je že zdaj dosti na Pruskem. Tudi bi se utegnilo pogosto primeriti, da bi kaka fara dobila duhovnika vladi vdanega, za katerega bi pa ne marala. Toda morala bi ga imeti ali pa biti sploh brez duhovna, kajti vlada bi rekla: „Tega ali pa nobenega! Tega plačam, če pa hočete družega imeti, plačajte ga sami iz svojega žepa.“

Da mora priti tako in da se to namerava doseči z odkupnino bire, tega liberalci celó nikakor ne tajé in ne skrivajo, marveč javno sami pripoznajo. Tudi to ima svojo dobro premišljen namen. Že zdaj se zlasti zavoljo stroge vojaške postave čedalje manj mladenčev posvečuje duhovenskemu stanu. Še manj jih bi imelo veselje zá-nj, ko bi postala gori omejenjena namera postava. Kajti kdo-li bo imel veselje do stanu, ki bi bil tako odvisen na vse strani, v katerem bi bila prihodnost tako malo zagotovljena, kakor v duhovenskem, in to v kljub dolgih marljivih študij! Število duhovnov bi se topilo, kakor sneg o južnem vremenu in liberalni brezverski duh bi veselja vriskal, kajti kmalo bi bili duhovni po deželi tako redko nasejani, kakor na goli ledini drevesa.

S tem prestopimo pa že k drugemu cilju te postave. Odkupnina bi se namreč odmerila po sedanjih razmerah, t. j. plačal bi v denarji vsak toliko, kolikor ima zdaj plačati v pridelkih. Pri več farah so pa po trije, štirje, vsaj pa po dva duhovna, katerim gre zdaj bira. Po tem bi se kmetu tudi odmerila odkupnina, katero bi plačal v državno blagajnico. Ko bi jelo pomanjkovati duhovnov, bi na večih farah ostala le po dva ali celó le eden, manjše pa bi se morale združiti skup v eno, podfare bi večidel zgubile lastne duhovne, itd. tako, da bi v fari, kjer je pri več cerkvah več duhovnov, ostala le dva ali celó le eden. Kmet pa je že plačal odkupnino svojo odmerjeno po tem, kar je prej plačeval v blagu vsem duhovnom, ki so imeli pri njem pravico do bire.

Vlada, ki je sprejela odkupnino, se zaveže in je dolžna plačevati le toliko duhovnov, kolikor jih je. Čim manj jih bo, tim več bo ostalo v državni blagajnici, ktera bo na ta način — po pravici ali ne, to naj sodi vsak sam — mnogo denarja prihranila.

Po vsem tem se mi zdi po liberalcih na-

voljno obrambo tema kraljevinama, ali pa da dopusti, da stopite pod obrambo in zaščito drugega kojega vladarja ali pa papeževe stolice.

Hrvati, ki drugač niso bili malodušni, nego so srčno odbijali dušmanske navale, nevideči načina, kako da si za naprej pomorejo z navadnimi sredstvi, poprimejo se zdaj nedopustljivega sredstva, koje je imelo potresti svet, ki je njim za hrbtom prilično mirno živel, dokler so oni jaki bili sovražnika odbijati. Zdaj pa, ko so jim bile sile že iznemogle vsled neprestane borbe z mnogo jakim sovražnikom, pravijo oni: s Turčinom se bomo pomirili in naj mu bode slobodno, prosto čez naše zemlje udariti na vas, ki ste nas zapustili v naši južnaški borbi!

Tomaž Niger se poda, obavivši rimsko poslanstvo, k carju Karlu V., da tudi pri njem pomoči poišče. Karl mu je dal pri odhodu pismo, koje je imel predati Leonu X. V tem pismu se toži Karl, da se ni za časa dala Hrvatom pomoč, ter so tako oni, „ako hočemo pravo reči, bolj po nemarnosti kristjanov na-

merovana postava nekako „posojilo vsled sile“ (Zwangsanlehen), katerega bi upniki nikdar nazaj ne dobili. Za obresti se obljubuje posojevalcu plača duhovna — — če ga bo imel; če pa ne, ne; kajti osnivalci postave se nikakor ne zavežejo, da so kmetu porok za duhovna, da mu ga bodo priskrbeli; tudi ne obetajo, da, če ne bo duhovna dobiti, bo potem dotična občina toliko vlekla iz c. k. blagajnice, kolikor bi vlekla duhoven, če bi ga imela. O tem ni v načrtu postave nikjer nobenega paragrafa. Pač pa je jasno to: Če bo občina, vas ali fara imela duhovna, ga bo vlada plačevala, se reče, ako ji bo po volji, vsakega pa gotovo ne; če pa ga ne bo imela, potem bodo kmetje plačevali (ali marveč že izplačanega imeli) duhovna, a bodo vendar brez njega.

Namen nove postave tedaj ne more biti ugoden, ne za duhovna ne za kmeta, ker prihaja misel od najhujših nasprotnikov obojnega stanu: od centralističnih liberalcev. To dobro premislite, predno se podaste; spomnite se latinskega izreka: „Timeo Danaos et dona ferentes.“

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. januarija.

Avstrijske dežele.

Cesarica se je 16. t. m. podala v Münihovo, kjer ji je mati nevarno zbolela.

● **vojaških** zadevah imeli so 16. t. m. ministri posvetovanje, katerega se je vdeležil tudi višji poveljnik hrvatski, feldzeugmeister Mollinary.

Gosposka zbornica je samostansko postavo sprejela, starokatoličansko pa zavrgla. Minister Štremajer je plemenitim gospodom zastoj prigovarjal, daj na pri samostanski postavi v nekaterih rečeh odjenjajo. Načrt se bo zopet izročil komisiji zbornice poslancev, ki ga bode morala vzeti še enkrat v pretres, da spremembe zbornice gosposke ali sprejme ali pa zavrze.

Ministri pa udje gosposke zbornice imeli so 17. t. m. konferencijo zaradi obravnav z vlado ogersko, o katerih so pa ministri najbrže tako malo razodeli kakor zbornici poslancev. Razprave ministerstvo hudo skrbé, zato hoče po izgledu permanentne komisije francoske osnovati nekako komisijo zaupnih mož, s katerimi bi se zamoglo posvetovati. Pa ta misel se še „N. fr. Presse“ zdi neprilichna. Če ima stranka ustavaška zaupanje do ministerstva, sodi ome-

zvojnost nazvani, nego li od sile sovražne strti.“ Potem se zahvali papežu, da je vedno skrbel za Hrvate, ter obeta, da bode tudi on to činil.

Karl je poslal eno pismo tudi na benečansko republiko ter jo izvestil, kaj je sam storil za Hrvate in tudi njo pozival, da bode ravno tako na pomoč svojim sosedom.

Ali še večjo važnost pa ima tretje carevo pismo, ono namreč, koje je bil namenil samemu Banu Berislaviću, in povest mu daje zato tako veliko važnost, ker v njem prvi vladar tadanjega krščanskega sveta tako ocenjuje in slavi vrlino in zasluge hrvatskega bana, da se to ne more zgoditi na odličnejši način. „Ono, kar smo že poprej dobrega vedeli o tvojej kreposti, tako piše Karl, postane nam še bolj jasno in sijajno in to iz pisma papeževega, kakor tudi iz govora častnega skradinskega škofa: ter smo za to v tebe edinega toliko zaupali, da smo prepričani, da nič družega ne bode zaustavilo propasti hrvatskih stvari, kakor pomoč tvoja. Sam skradinski škof ti bode

njeni list, je odsek zaupnih mož čisto nepotreben; če pa zaupanja nima, tudi taki zaupni možje ne bodo mogli ubraniti nezgodnih obravnav. Zato sta ustavaška kluba enoglasno sklenila zaupnih mož ne voliti in sprožila misel, da namesto zaupnih mož iz stranke ustavaške naj se iz vsih strank državnega zbora voli komisija, kar se pa nekterim zopet zdi silno nevarno, češ, da vlada utegne nenadoma preložiti državni zbor in omenjeni odbor le zaradi tega osnovati, da bi odgovornost nanj zvrnila. Tudi se 9—15 poslancev prej v kozji rog vžene kakor 300. Dobro podučeni krogi govore, da se je od merodajne strani ministrom razodela želja colne in bankine obravnave z vlado ogersko vsaj prve dni meseca marcija dovršiti.

Kardinal knez Hohenlohe,

ki se je nedavno po listih imenoval kot kandidat za nadškofijski sedež dunajski, se je tri dni „incognito“ mudil na Dunaju pri svojem bratu, ki je prvi najvišji dvorni mojster cesarjev, ter se je z njim podal v Budapešt na dvor cesarski.

Levovska kmetijska družba, ki je pri ministerstvu kmetijstva prosila neke podpore, dobila je odgovor, da naj dotično prošnjo spiše v nemškem jeziku. Pa odbor je sklenil zoper to čudno zahtevanje odločno protestovati.

Vnanje države.

Po **Hercegovini** potuje governer Ali-paša ter nabira deležnike za shod, ki se ima sniditi v Mostaru. Vsakemu bo prosto naznaniti svoje želje, ki se bodo spisane poslale v Carigrad. Bolgarske gosposke so prijele več mladih Bolgarov in odpeljale v Azijo. Med potjo so nekatere celo pomorili.

Ruska vlada je nabiralnim odborom ukazala o delovanji svojem dati natančno poročilo. Reč je naredila veliko hrupa.

Pruska „Kreuz-Zeitung“ v nekem članku „Das europäische Concert und die Pforte“ hvali grofa Andrassyja, da je dobro zadrževal krizo. A kot državnik madjarski se ustavlja pravi rešitvi bosenskega vprašanja, da se namreč vstanovi ali posebna država ali pa da se Bosna združi z Avstrijo. Pa eno se bo moralo zgoditi, zlasti drugo. Rusija ne bode nasprotovala, da le pritrdite Angleška in Nemčija, ki pa nima nobenega vzroka več podpirati madjarske politike.

V **srbski skupštini** se je pred nekimi dnevi stavil predlog, da naj se bivše ministerstvo Marinovićevo toži, ker je prestopilo državni proračun gledé pokojnine in više

povedal, kako smo mi voljni Hrvatom pomoči in tebi skazati za tvoje izvrstne zasluge novo odlikovanje. Ker pa mi in papež z največjo pripravnostjo ono podajemo, kar za zdaj moremo, zato te opominjamo in prosimo kar koli moremo: da ravno tako, kakor si dozdej činil z največjo slavo, tudi nadalje braniš stvar krščansko in da zaupajoč v Boga, za katerega vero delaš, na noben način ne zdvojiš, ter da narod še za malo dni vzdržiš v veri in pokornosti. Ne omagaj, ter vedi, da se od tebe že kot dolžnost zahteva ona krepost, radi koje si že tako dolgo slavljen.“

Ali to pismo, pisano v Bruselju 23. junija 1520, ni dospelo v roke onemu, komur je bilo namenjeno; ko je bilo pisano, počival je že ban Berislavić v hladnem grobu.

Turci so provalili meseca maja v krbavske zemlje, koje so tudi že poprej tolikokrat vznemiravali. Ko je zvedel ban o njihovem pokončevanju, ni mogel pretrpeti, da ne priskoči na pomoč svojim nesrečnim bratom. Zbravši hitro malo četo izbranih svojih vitezov, odpravi se

stopnje uradnikov, pravnega ministra Radovića pa zaradi nepravilnega imenovanja udov najvišje sodnije. To je nekaka demonstracija proti knezu Milanu, kteremu so toženi ministri najzvestejši prijatelji. — Namesto da bi se razne stranke zedinile in goreče poprijele za Srbsko častne in koristne politike, suuje bivši minister Mijatović novo, tako imenovano mlado-konservativno stranko, ki bode menda ustanovila tudi svoj časnik. Pričakujejo, da bode mnogo starih konservativcev prestopilo k tej stranki, ki hoče vladino krmilo spraviti v svoje roke.

Pruski deželni zbor je 16. t. m. pričel zborovanje; prestolni govor, ki ga je bral minister Camphausen, izreka med drugim tudi nado, da bo deželni zbor dobrovoljno pomagal evangelijski (protestantovski) cerkvi dati samostalno osnovo. Za državni zbor nemški pa bodo najbrže še to leto nove volitve, ktere narodnim liberalcem delajo hude skrbi. Ne vedo namreč, če se jih Bismark sam ne bo znebil, to pa vedo, da pri ljudeh nimajo nobene veljave. Še preganjanje duhovnov, ki je A B C narodno-liberalne stranke, več ne zanimiva ljudstva, piše „Süd. Post.“ Pametni ljudje so kulturne borbe siti in sprevidijo, da razmere med državo in cerkvijo se morajo rešiti na drug način kakor z izjemnimi postavami in beriško palico. Enako pišejo tudi drugi nekatoliški listi nemški, kterih eni trdijo, da Bismark, prepričan od brezvspešnosti svojega početja, še bolj pa cesarska rodbina želi mir skleniti s katoliško cerkvijo. „Germania“ še nekoliko dvomi nad to novico, ktero ji je nedavno sporočil že njen rimski dopisnik sklicavši se na neki voden članek vradnega lista „Italie“, nekteri liberalni listi so pa tako prepričani o razpravah med državo in cerkvijo, da se že boje, da država bo cerkvi dovolila preveč. „Javna skrivnost je, piše „Kreuzztg.“, da ima kulturna borba prenehati in konservativna stranka bo imela dolžnost čuti nad tem, da se opravičene tirjatve državine pri pomirjenju rimski cerkvi ne bodo žrtvovale.

Protestantovski plemenitniki čedalje bolj pristopajo h katoliški cerkvi, nedavno so se pokatoličili baron Klemen Dücker, pl. Forcade de Biair in 4. t. m. pl. Krane — Matena. „Voss. Ztg.“ se to čudno zdi; pa če vse 3 protestantovske cerkve pruske obupajo nad svojim obstankom, piše „Germ“, potem ni čudno, če protestantje, ki hočejo kot kristijani živeti in umreti, postanejo katoliški.

Bavarska vlada ne bode odgovorila na protest papežev zoper civilno-zakonsko po-

stavo. Škofje so pa duhovnikom svojim poslali list, v kterem zaukazujejo, da se morajo sv. zakramenti in cerkveni pogreb odreči vsem, ki bi se po sklenjenem civilnem zakonu tudi v cerkvi ne dali poročiti. Celo bamberski nadškof je to zapovedal, kar hudo peče liberalce, ki ga prištevajo k svojej stranki.

V Belgiji bode najdalje v treh mesecih vpeljana republika, tako piše znani komunist Rochefort nekemu pariškemu mestnemu svetovalcu v pismu, ki so ga našli v zavitku njemu poslano brošure, ter pristavlja, da on in njegovi prijatelji si goreče prizadevajo tako vlado (petrolej in moritev!) vpeljati, ki edina zamore rešiti Evropo.

Papež so pred nekimi dnevi sprejeli slavnega spreobrnjenca angleškega, lorda Ripona, in med sv. mašo ga obhajali. Lord je eden najbogatejših na Angleškem in je sv. očetu prinesel v dar 10.000 štr. (100.000 gl.). Ob enem je bil pri papežu belgijski senator Solvyns, ter jim je izročil v škofiji gentski zanje nabranih 200.000 frankov.

Francoski prezident Mak Mahon je izdal oklic do naroda francoskega, v kterem naznanja, da sedanje volitve imajo vtrditi red in mir, kakor volitve, ki so se vršile pred 5 leti. Ker ima do 1. 1880 pa on sam pravico nasvetovati spremembo vstave, zato priporoča Francozom podpirati ga, ker vstava se ne more spremeniti, preden so jo še začeli vestno izvrševati. Zlasti naj se združijo vsi možje, kterim bramba družinskega reda, spoštovanje do postave in darežljivost za domovino več velja kakor lastne namere in zveze, da podpirajo vlado nasproti tistim, ki s svojimi protidružinskimi nauki in rovarskim programom napravljajo veliko nevarnost. Oklic je obrnjen prot Bonapartovcem, ki hočejo spremeniti vstavo, in proti radikalcem, ki hočejo prekucniti ves dosedanji red. Ker so vsi ministri temu oklicu pritrdili, je ministerska kriza za zdaj najbrže zopet odstranjena.

Angleški list „Times“ piše, da se bo vlada gledé nasvetov Andrassyjevih pridružila drugim državam, pa si pridržala slobodno ravnanje.

Izvirni dopisi.

Iz Koroškega, 16. jan. (Koroški rodoljubi, pozor!) Naš izvrstni „Kärntner-Blatt“ v drugi številki naznanja, da neha izhajati. Ni ga zatrla sila nasprotnikov, ne pomanjkanje denarjev, ampak malomarnost naroč-

je že prekasno, ter niso mogli nič drugega storiti, nego da so dobili v svoje roke mrtvo banovo telo.

Na glas o žalostnej dogodbi skupilo se je nekaj bližnjega plemstva in drugega naroda, ter odnese mrtvo banovo telo v Bihač, odkoder je bilo potem prenešeno s častnim sprevedom v Vespriam, da bode tamkej pokopano.

S slavnim bojnim činom je bil začel Berislavić svoje banovanje, — na bojnem polju ga tudi smrt najde. Žalostna vest o njegovej smrti ni potresla samo hrvatski narod, ki je v njem zgubil svojega prvega branitelja in zaštitnika, nego tudi kralja Ljudevita, ki mu ni mogel lahko najti namestnika, in prve krščanske vladarje, kojim je kaj stalo do krščanske stvari, ki ni imela po njihovem prepričanju boljšega zatočnika od Berislavića.

Velike njegove zasluge so priznavali na dostojni način vsi njegovi pravični sovremenici; imena njegovega so se spominjali kasniji rodovi in spominjalo se bode vedno, kajti njegov život je uzor vrline in kreposti.

nikov, ki leto za letom prejema liste, naročnine pa ne plačujejo. Od 1. 1869 je vsako leto ostalo več stotin goldinarjev na dolgu. Tudi letošnje leto, piše list, kaže se enaka prikazen. Povsod liste sprejemajo, dasi vse, ki se ne mislijo naročiti, prosimo, da naj nam list z opazko: „Se ne sprejme“, pošljejo nazaj. Naročnina pa se zopet prav jalo vo pošilja. Žalostno je, da konservativna stranka na Koroškem sedaj nima nobenega lista, v kterem bi zagovarjala svoja načela in branila pravice, ki jih nemško-liberalna stranka pri vsaki priliki tako drzno napada. Imeli smo že več listov nemških in slovenskih, omenjam le izvrstnih Einspielerjevih „Stimmen aus Innerösterreich“ in „Slovenca“, a vsi so morali vsled pomanjkljive podpore poginiti. Zdaj imamo le še „Besednika“, ki je pa samo lepoznavski list, in vendar vsakdo živo čuti, kako potreben nam je domač političen list, če nočemo zgubiti vpliva in veljave, ktero si je konservativna naša stranka v zadnjih letih z velikim trudom priborila. Nemci ne bodo ravno v posebni zadregi, ker imajo na izbiro izvrstnih konservativnih listov vnanjih, kakor na pr. dunajski „Vaterland“, graški „Volksblatt“ in za kmečko ljudstvo „Sonntagsbote“; a tudi mi Slovenci moramo skrbeti, da se poprimemo kakega slov. lista in si ga izvolimo za svoje glasilo. Na izdavanje lastnega slovenskega lista ne moremo misliti, ker bi mu bila osoda gotovo še bolj nemila, kakor nemškemu „Kärntner-Blattu“, a izvoliti si moramo kak drug slovensk list in podpirati ga, da se posebno ozira tudi na naše potrebe in jim odloči poseben prostor. Bi se li to ne dalo storiti z Vašim „Slovencem“?

(Mislimo, da bi se to prav lahko zgodilo. Prav radi vam vsak teden enkrat in če bi bilo treba tudi večkrat prepustimo več prostora za zadeve vaše, če bi hotel kdo v Celovcu prevzeti vredništvo tega oddelka. Dopisi bi se lahko pošiljali kar naravnost v Ljubljano, da bi se predolgo med potjo ne zamudili. Predvarite to, rodoljubi koroški, in če nabereite veliko naročnikov, bi se zamogla za manj premožne kmečke naročnike cena znižati. „Slovenec“ bi se pa na ta način zopet za korak približal glavnemu svojemu namenu izrečenemu v programu: postati centralni organ za narod slovenski. Ravno to naj velja za goriške in tržaške Slovence. Za bolj natančne pogovore je v listu prostor odprt. Vredništvo.)

Iz Maribora, 16. jan. (Občnega zbora za stavljenje Slomšekovega spominjka 11. jan.) vdeležilo se je vkljub slabemu vremenu precejšnje število častilcev nepozabljivega nam slovenskega domoljuba in izglednega škofa in kneza lavantinskega Antona Martina Slomškega, da sklenejo, kje in kaki spominek se mu postavi za nabrane denarje. Prostori mariborske čitalnice bili so primerno ozaljšani s podobo Slomšekovo in slovenskimi bojami.

Predsednik zbora je bil g. dr. Kačič, ki je zbrane gospode prijazno pozdravil in omenil, kako si čitalnica v čast šteje, blagemu rajnemu svojo hvaležnost za požrtvovalno podporo pri utemeljitvi čitalnice s tem skazati, da pripomaga in sodeluje pri stavljenju njegovega spominjka. Navzoč je bil ves ožji odbor, g. dr. Srnc kot denarničar, dr. Gregorec kot tajnik, g. kanonik Glaser in g. profesor Davorin Valenčak kot odbornika. G. tajnik je poročal, da tri leta po smrti Slomškovi je mariborska čitalnica prevzela blago skrb rajnemu gospodu postaviti spominek, vreden Slomškega kot škofa, slovenskega pisatelja in požrtvovalnega domoljuba. Že rajni g. dr. Prelog je kot predsednik čitalnice mariborske prvo sejo odbora za stav-

on na tisto stran, kjer je dušman narod drl in v sužnje vezal. Zdjaci se strne s sovražnikom v ravnici, skoz koje teče mala reka Korjenica ter se z njim potolče 20. maja. Hrvatski vitezi od izkušenega vojvode vešto v bojni red postavljeni udarijo hrabro na sovražnika. Turčin počeka smelo njihov naval; ali oni tako žestoko udarajo, da mu ni drugega ostalo nego umikati se. Turci beže, a Hrvati jih goné; in kakor je vsa četa preganjala Turčina, tako je sledil tudi ban, da svoje ravna in da bode svedok konečne zmage. Ko je on tako za svojo četo jahal, skoči nekoliko Turkov iz zasede, kjer so se bili skrili ali pa da na plen čakajo; oni navale ter udarijo na bana in njegovo malo četo. Ban se precej zavé nesreče; in videč, da gre za življenje, napne vse svoje sile, bije in odbija od sebe udarce sovražnikov, ki so se mu vedno bliže pomikali in od vseh strani napadali; — on se bori junaško, ali nazadnje ga nadvladajo njegovi dušmani s svojim množtvom. Neki od vernih banovih drugov priteče tje, kjer se je on boril za drago življenje; ali bilo

ljenje Slomškovskega spominka pričel 12. nov. 1865. On je tudi prevzel denarničarstvo. Odborniki so bili: g. dr. Vogrin, zastopnik dekanov, dr. Ulaga, zastopnik lavant. konzistorija, dr. Srnc in J. Jedlička, zastopnika čitalnice. Ti odborniki so dali vsemu povzetju potrebno ustavo, vsled ktere se je imel ob svojem času sklicati občni zbor, kateri edini o celi stvari konečno določuje. Pri drugi seji 20. nov. 1865 se je hvaležno sprejel izvrstni poziv do Slomškovih častilcev, spisan od g. Kosarja. Poziv se je tiskal in po Slovenskem razposlal. Odbor se je obrnil tudi do mariborskih gospá po visoko rojeni grofinji Brandisovi. Ob enem je dobil odbor dovoljenje od lav. konzistorija, po slavnih dekanijah nabirati doneskov. Nemilo pa je odbor zadelo pismo mariborskega župana Tappeiner-ja, ki je vsako sodelovanje mestnega zastopa pri stavljanju spominka prvemu škofu mariborskemu kratko in nekako zabavljivo odrekel.

Leta 1866. bila je samo ena seja, kakor tudi l. 1867. Pri poslednji seji 26. jan 1867 se je preklicalo in ovrгло to, kar je prvi odbor v prvi seji l. 1865 sklenil, namreč, da bi Slomškov spominek imel biti postavljen na javnem prostoru. Za javnost sta glasovala g. Šuman in g. Jedlička, proti pa dr. Vogrin, dr. Ulaga in stolni župnik g. Matjašič. Potem je predlagal g. dr. Ulaga prostor pred cerkvijo sv. Alojzija. Predlog je bil sprejet, ker so za nj glasovali dr. Vogrin, dr. Ulaga in Šuman, proti pa g. Matjašič, g. Jedlička ni hotel glasovati. Sklenilo se je potem, g. Stichel-na in Teichmeistera naprositi, da prostor razmerita in odboru predložita načrt spomineka. Ali se je to zgodilo, ali ne, iz zapisnikov ni razvidno. Takisto velja o nasvetu, poslanem od g. Davorina Trstenjaka. Zapisniki o kakšnosti tega nasveta ničesar ne zapopadajo.

V letih 1868, 1870, 1871 in 1873 ni bilo nobene seje. Leta 1869 se je 1600 gl. izposodilo g. Šinkotu po 6%. Leta 1874 so v odbor stopili g. kanonik Glaser in l. 1875 g. dr. Gregorec in prof. Valenčak pod predsedništvom g. Janko Pajka. G. dr. Srnc se je kot denarničar potrdil in sedaj se je začelo neumorno delovanje za zvršenje Slomškovskega spominka. Leta 1874 v seji 4. nov. se je stolna cerkev odbrala in v njej presbiterij, kot prostor za glavni Slomškov spominek. Ob enem se je sklenilo omisliti ploščo za Slomškov grob, za rojstno hišo in sliko za krstni kamen v Ponkvi in naposled izdati Slomškov pismo zapuščino v ta namen obrniti 1000 gl. Te sklepe je razun poslednjega odbor l. 1875 v 4 sejah toliko izvršil, da je zamogel na 11. jan. 1876 sklicati občni zbor.

Iz poročila denarničarja dr. Srneca omenimo, da je vseh denarjev za Slomškov spominek nabranih 5682 gl. 3 kr., 3 cesarski zlati in zlat 5 frankov.

Sklepi od občnega zbora sprejeti se glasi: 1. občni zbor odobri izdelano ploščo za Slomškov grob, izdelano ploščo za rojstno njegovo hišo in odborov nasvet gledé spomineka pri krstnem kamnu v Ponkvi, 2. občni zbor potrdi od odbora v stolni cerkvi za glavni spominek odbrani in od knezoškofijstva dovoljeni prostor, odobri g. Hartlno načrt in njegovo izdelovanje po g. Schulz-u iz Viniškega kamna za 1200 gl., sprejme ponudbo g. Zajca gledé 5 1/4 čevlja visoke podobe iz kararskega marmorja za 2000 gl. plače, vendar s tem dostavkom, da mu odbor izdelovanje podobe izroči še le potem, ko je g. umetnik natančnišo sličnost v obrazu podobe s Slomškovim portretom dosegel. Občni zbor sprejme predlog

g. kanonika Modrinjaka, da se g. Schulz-u naloži spomineku primerno pridjati znamenja škofovske časti: kapo in palico. Občni zbor sprejme predlog g. dr. Srneca gledé napisov, ki imajo biti latinski, slovenski in nemški in sicer kratki, pomenljivi, vsak v drugem oziru, številke se imajo izpustiti. 3. Gledé izdavanja Slomškovih spisov se je sprejel predlog g. dr. Srneca: ožji odbor se pooblasti za izdavanje Slomškovih spisov za sedaj porabiti 300 gl. zlasti za izdavanje pesmi, nabranih po gosp. Lendovšku; odboru se naloži, da se z dotičnimi osebami pogovori in porazumi. Gledé porabe konečno ostalih denarjev odloči občni zbor, ki se ima sklicati pri razkritju glavnega spomineka Slomškovskega.

Iz Hrvatske, 18. januarija. Prijavil sem vam o svojem času, da je Strossmayer poklonil za zidanje galerije za slike 40.000 gl. s pogojo, da mesto zagreb preskrbi gradilišče za to zgrado. Vsled tega je bilo sklenjeno meseca travnja lanskega leta, da se ima za to zgrado v gorjem mestu blizu realke odločiti platô, od koder je krasen razgled po lepej dolini proti Savi. Ali ta sklep so pred kratkim zopet zavrgli, ker je bilo v zapisniku nekoliko formalnih pogrškov. Vsled tega se je vzdignila huda borba po časopisih proti zastopnikom, ki so proti glasovali. In prav so imeli časopisi, ker ga v Zagrebu nima lepšega mesta za galerijo, kakor je oni platô. Plan je že naredil bečki arhitekt Smidt in v marcu bise bilo začelo že delati, v jeseni pa bi bilo poslopje dovršeno, tako se pa ne vé, kedaj bode kaj. In tudi temu je kriva nesloga. Drugi narodi bi sami sezidali palače, da jim hoče kdo podariti zbirko slik, ki so vredne pol milijona goldinarjev, pri nas pa se moramo še poprej prepirati, kje se bode za darovateljeve novce palača zidala. Ubinam gentium sumus!

Kako se pri nas za volitve in sploh za napredek v glavnem mestu malo zanimajo, je razvidno iz tega, da ni prišel k zadnjim volitvam za trgovinsko zbornico ne en volilec ne, ter so morale biti volitve še enkrat razpisane. Manjka nam g. Vestenecka, potem bi morda že šlo. —

Domače novice.

V Ljubljani, 20. januarija.

(Ljubljanski mestni očetje) so v zadnji seji, ki je bila v torek 18. t. m. zopet pokazali, kako umejo skrbeti za blagor mesta. Tisti „Theatercomité“ namreč, ki je po odstopu vodje Schwaba vpregel se pred zavoženo cizo nemške Talije, obrnil se je do njih z beraškim pismom, proseč iz mestne blagajnice kak krajcar podpore za nemško gledališče. V torek je prišla ta beraška prošnja v javni seji v razpravo. Dasiravno je tako čudna in nenaravna, da človek kar strmi nad njo in bi pričakoval, da jo bodo mestni očetje brez razgovora in z nevoljo pod klop vrgli, so vendar mestni svetovalci Bürger, dr. Schöppel in dr. Frice Keesbacher potegnili se za njo in nasvetovali, naj starešinstvo podari 200 gold. onemu komitetu. Tedaj 200 gold. naj dá ponosno glavno mesto kranjske dežele odseku sestavljenemu iz še bolj ponosnih in mogočnih kapitalistov za nemško gledališče. Kak ponosen dar, kako vreden zastopa glavnega mesta! Človek res ne vé določiti, komu taka miloščina dela več čast, mestnemu starešinstvu ali nemškemu gledališču, oziroma „Theatercomitetu“! V deficit nemškega gledališča pade to darilce kakor droben pesek v veliko brezno, kakor ena kapljica vode v goreče poslopje. Od druge strani pa nastane

vprašanje: s kako pravico smejo memčurji na „rotovžu“ tudi ta sam na sebi v primeri z mestom beraški dar privoliti za nemško gledališče, za katero več ko devet desetih ljubljanskega mesta ne mara, in sicer iz tiste kase, v katero se steka davek iz vsega mesta? Kako se more privoliti ta svota zlasti zdaj, ko ima mesto 15.000 gold. primanjkljaja in pri vsem tem prazne kase! Če bi se bilo teh 200 gold. porabilo za spravlanje snega iz mesta, ktereja je toliko, kakor v kaki ruski vasi, bi bilo Ljubljano bolj vstreženo ko z nepotrebnim in neopravičenim podpiranjem nemškega gledališča. — Odbornika dr. Bleiweis in Potočnik sta se iz teh vzrokov tudi na vso moč ustavljala sklepu; prvi je rekel, da bi se slovensko gledališče sramovalo beračiti za tako podporo; a vse je bilo zastoj, nemčurji so privolili podporo „nahezu einstimmig“, kakor se pobaha „Laib. Ztg.“ Tako ravnanje z mestnim denarjem naj bo volilecem svarilo pri volitvah.

(Zasežen) je bil včeraj zopet „Narod“ zavoljo uvodnega članka, govorečega o naši birokraciji.

(„Sokolski večer“) je bil prav živahen, občinstvo dobre volje zavoljo lepega vbranega petja, vrle vojaške godbe, lične loterije in dobre Tankove kuhinje in kleti.

Razne reči.

— V Teržaški škofiji: Č. g. Jak. Sila gre začasno za kateheta na učeniško pripravnico za slovenski oddelek v Koper. — Č. g. Anton Kjuder, novoposv., za duh. pom. v Lovrano. — Č. g. Hijac. Gottardis je začasno subsidijar v mestni bolnišnici v Trstu.

— V Škofji loki je 10. t. m. umrl čast. T. Tomaž Šoklič, duhoven v pokoju iz tržaške škofije. R. I. P.

— Iz šole. Učitelj: „Bratanič, koliko Egipčanov je pod Faraonom utonilo v rudečem morji?“ Dijak (ko vstaja, reče bolj tiho svojemu sosedu): „O joj! kako neumno vprašanje.“ Učitelj: „Le bolj na glas, Bratanič, bo že prav.“

— Škodljivost žganja. Ud društva zmernosti je hotel pri občnem zboru govoriti o škodljivosti žganja; šel je toraj v ječo, da bi kaj zgledega o tem predmetu zvedel, ter je vprašal prvega jetnika: „Kaj ne, žganje vas je pripravilo v ječo?“ „Samo žganje“, pritrđi jetnik; „sodnik in priseženci in pisarji vsi so bili pijani, ko so me obsodili.“

Listnica opravištva.

Č. g. A. B. župn. v Kr. Zapisali za lansko leto. Pošiljamo radi brez vsega dvoma.

Č. g. L. E. v C. Za preteklo leto le 2.50 še zapisali, ker že prej prejeli.

Č. g. J. K. kapl. v D. Vse prejeli in bomo vravnali. Ča pa zahtevate, da bi tukaj klobuk vzeli in vsa naročila izvrševali, moramo odpovedati, ker nam je popolna nemogoče. Zarad Bl. nezaupnosti se nam čudno zdi, se tudi pri nas tako godi, zato pa lista nobenemu ne ustavljamo.

Sl. odbor M. čit. Kaj se z Vašim listom godi, nam je popolno zastavica. M. je menda res očaran, kar Vas tiče. Poprašajte malo, kdo vse po Vaš list hodi, zpačiti se kaj razjasni. Kar je nam mogoče storiti, smo storili.

Telegrafčne denarne cene 19. januarija.

Papirna renta 68-95 — Srebrna renta 74-10 — 1860letno državno posojilo 112-15 — Bankine akcije 915 — Kredlitna akcije 191-80 — London 114-60 — Srebro 105-80. — Ces. kr. cekini 5-44 — 20Napoleon 9-21.

Nove mere in uteži (kemblji)

po nizki ceni se dobivajo v prodajalnici železja pri Albinu Slitscherju, (2-6) v Ljubljani na dunajski cesti št. 64.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.